

Høy aktivitet for gods på bane

Statusrapport oktober 2016

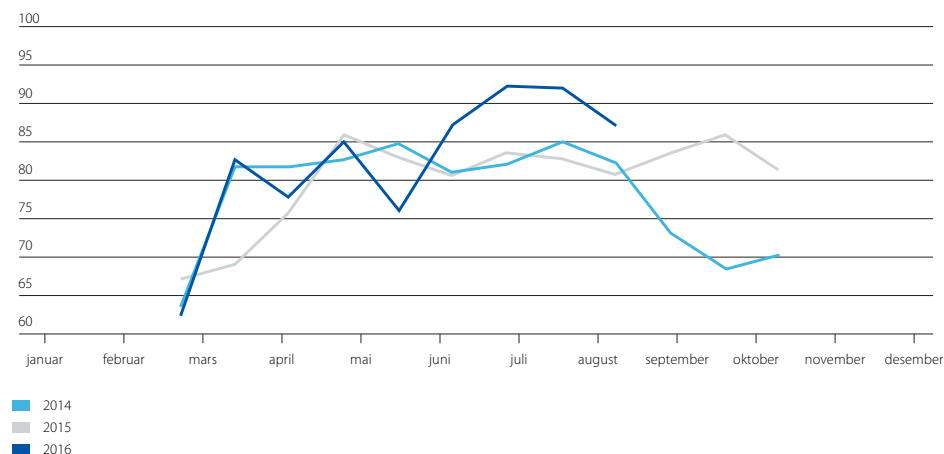

Godssatsingen på jernbanen skyter fart. Aktivitetsnivået har økt betydelig, både på gjennomføring av tiltak og på planlegging for fremtiden. Den underliggende investeringen i vedlikehold og fornying av infrastrukturen gir gode effekter for gods, og vi ser at pålitelighet og punktlighet øker. I 2017 og 2018 vil strakstiltakene lansert 17. desember 2015 ferdigstilles. Dette initiativet vil videreføres av de tiltak som planlegges inn mot første investeringsperiode i Nasjonal transportplan (NTP) fra 2018. NTP-arbeidet har videre stadfestet at det eksisterer et betydelig potensial for gods på bane, både innenfor eksisterende og nye godsstrømmer.

Pålitelighet og punktlighet øker

Det meldes om god kvalitet fra flere hold. Ser vi på avgangspunktligheten på Alnabru som en indikator ser vi at den ligger i snitt godt over fjoråret, med en veldig fin utvikling siden i sommer.

Graf 1 Avgangspunktlighet Alnabru pr måned - siste tre år

Terminalene

Terminalutvikling

Proessen med å konkurranseutsette terminaltjenestene pågår. Terminalenheten har gjennomført konkurranser på Ganddal og Brattøra. På disse terminalene er det nå flere operatører med tilgangsavtale.

Det er anskaffet et nytt system for terminalene, TOS, som skal være felles for alle brukerne av terminalene. Implementeringen starter i desember 2016 og skal være rullet ut på alle kombiterminalene i løpet av 2017.

Det er lagt større vekt på driftskoordinering på Alnabru. Proessen er i gang og det vil bli ansatt en egen terminalplanlegger for styrke denne viktige

proessen. Hovedformålet her blir å samordne aktiviteter og etablere felles operative planer slik at alle operatørene på terminalen kjenner til det som skjer av tog- og skiftebevegelser. Videre skal det utvikles løsninger for å optimalisere sporbruk for å øke effektiviteten og frigjøre kapasitet.

Fra Ruteplan 2017 etableres en ny måte å koordinere og tildele lastespor på terminalene. Man går bort fra en statisk tildeling og over til en mer dynamisk tildeling av spor. Dette gir økt fleksibilitet og en mulighet for bedre utnyttelse av terminalene i samarbeid med operatørene.

Det pågår videre en generell opprusting av terminalene. Målet er å ta igjen etterslepet.

Terminalene

Oppgraderingen av Alnabru er kommet i gang for fullt

De opprinnelige strakstiltakene på Alnabru er nå til gjennomføring med en ramme på 200 millioner. Disse tiltakene vil være gjennomført innen utgangen av 2017. Som en del av dette inngår en oppgradering til et skjermbasert stillerapparat som vil være ferdigstilt i 1. kvartal 2017. Det skal byttes 20 sporveksler og over 3000 meter spor i 2016. Belysningsanlegg på R-sporene og sjøcontainerterminalen skal byttes og deler av området skal asfalteres.

I 2017 vil det bli en oppgradering av deler av det elektriske anlegget. Byttingen av sporveksler og skinner vil fortsette i samme tempo som i 2016. I tillegg, vil det bli gjennomført mange større og mindre oppgraderinger. Det er inngått kontrakter med flere entreprenører og alle nødvendige prosesser er i gang.

Som en del av strakstiltakene lansert i desember i fjor var det lagt opp til en utvidet vedlikehold- og fornyingspakke på Alnabru frem til et første byggetrinn. Dette arbeidet er i prosess, og den organisasjonen og det arbeidet som nå er etablert på Alnabru, vil videreføres de neste årene.

Heggstadmoen/Heimdal spor 3

Etableringen av en avlastningsterminal på Heggstadmoen sør for Trondheim og etableringen av et spor 3 på Heimdal stasjon inngikk som en del av strakstiltakene lansert i desember i fjor.

Arbeidet er godt i gang på Heggstadmoen og masseutskiftning er snart ferdig. Selve terminalen er forventet ferdigstilt i september 2017.

På Heimdal stasjon forventes de forberedende arbeidene å være i gang i oktober i år. Planlegging av hovedarbeidet pågår. Det er mer kompleksitet knyttet til Heimdal stasjon og Johan Tillers vei. Dette utgjør en viss fremdriftsrisiko, men ferdigstillelse er foreløpig estimert til høsten 2018. Heggstadmoen bygges med full kombifunksjonalitet og vil, ved riktig utnyttelse, kunne håndtere et betydelig volum.

Høy aktivitet en rekke steder

En stor innsats er i år lagt ned for å fornye det norske jernbanenettet. Aktivitetsnivået er høyere enn på lenge, og tilsvarende videre satsing er helt nødvendig for å kunne redusere vedlikeholdsetter-slepet på 18 milliarder kroner.

tekst TORE HOLTET
og MORTEN SÆLEN TANGGAARD

95 000 m

Fiberkabel skal legges over hele jernbanenettet som et ledd i overgangen til det nye signalsystemet ERTMS. Det er hittil utført arbeider på 75 000 meter på Rørosbanen og 20 000 meter på Roa- Hønefossbanen. Mellom Steinkjer og Bodø foregår en rekke andre forberedende ERTMS-arbeider.

145 700

Nytt kontaktledningsanlegg er bygd fra Stavanger til Egersund. Tilsvarende arbeid pågår på den 48 kilometer lange strekningen mellom Egersund og Moi. Det er også ferdigstilt nytt anlegg på Loenga stasjon i Oslo og på Katterat stasjon på Ofotbanen. Totalt er det blitt 145 700 meter med nytt KL.

40 000

Ballasttiltak i noe mindre skala enn full ballastrensing er utført over en strekning på 40 000 spormeter nord for Namsskogan på Nordlandsbanen. Dette er gjort ved å heve sporet over lengre strekninger. I tillegg er utført kantrensing av ballasten på Jærbanen mellom Hellvik-Ogna og Nærbø-Bryne.

21

Bruer blir utbedret eller skiftet ut over ulike deler av jernbanenettet. Mange av disse arbeidene foregår på Dovrebanen og Nordlandsbanen. På Jærbanen er det gjort store bruarbeider etter setningskader. Blant annet er det lagt inn helt ny bru på Launes ved Egersund.

5

Stasjonstiltak står på programmet flere steder. Bant annet foregår en omfattende rehabilitering av Bergen stasjon. Likeledes på Nationaltheatret der ventilasjon, belysning, røykventilasjon, nøddlys og talevarsling oppgraderes.

22

Spurveksler skiftes, ti i Oslo-området og fire på Holmlia. I tillegg er det lagt inn nye veksler på følgende steder: Lodalen, Asker, Lieråsen, Brumunddal, Trondheim S og Mære. Hittil er det lagt inn 22 nye spurveksler.

30 700

Underbygningen gjøres i stand på flere strekninger, ikke minst for å gjøre jernbanen mer robust ved ekstremvær og flom. 78 ulike tiltak er gjennomført på Dovrebanen, Nordlandsbanen, Bergensbanen og Østfoldbanen, og det er utført arbeid med linje-grøfter, stikkrenner og andre robustiserende tiltak over 30 700 spormeter.

66 250

Svilløstiltak er gjennomført på flere strekninger. Det mest omfattende arbeidet er utført på over 31 kilometer mellom Hanestad og Tolga på Rørosbanen. Det er skiftet ut over 66 250 sviller.

44 804

Ballastrensing, som foregår ved at en «rullende fabrikk» på 250 meter igjen sikrer god, stabil og drenerende ballastpukk, er i år gjennomført tre steder på Dovrebanen; over 26 kilometer mellom Hamar og Lillehammer samt over ni kilometer nord for Tretten. For tida kjøres det renseverk på Østfoldbanen mellom Sarpsborg og Halden der ni kilometer hittil er produsert. Til sammen er ballastrensing utført på 44 804 spormeter.

43 350

Skinnebytte er utført på Ofotbanen og foregår en rekke andre delstrekninger. Største omfang er utført på Østfoldbanen mellom Oslo og Ski på 10 km. Til sammen er 43 350 spormeter utført hittil.

50 000

Tunneler utbedres på flere strekninger der de mest omfattende arbeidene utføres ved vann- og frostsikring av tunneler mellom Arna og Voss og tunnelsikring på Nordlandsbanen mellom Holmvassdal og Eiterstraum. Til sammen er det utbedret 50 000 spormeter.

146 700

Forberedende ballastrensing, som omfatter dreneringstiltak, rensk av grøfter og bygging av kabelkanaler, er i slutfasen over en strekning på 10 kilometer nord for Sel og en tilsvarende strekning fra Støren mot Trondheim på Dovrebanen. I tillegg pågår tilsvarende arbeider på nærmere 19 kilometer mellom Brøttum og Hove ved Lillehammer og over åtte kilometer sør for Halden. Den største jobben foregår imidlertid mellom Hønefoss og Haugastøl på Bergensbanen - over 100 kilometer. Til sammen er det gjort klart for å kjøre renseverk på 146 700 spormeter.

Diverse arbeider

Over hele jernbanenettet pågår en rekke arbeider som handler om å fornye sporet. Av andre tiltak kan nevnes

- Nytt snøoverbygg mellom Myrdal og Finse og tilsvarende bygg på Katterat på Ofotbanen
- Oppgradering av fjerntstyring på Sørlandsbanen
- Ny driftsbasis på Grong, Nordlandsbanen
- Nye veisikringsanlegg på Rørosbanen
- Nytt togvarmeanlegg på driftsbane i Trondheim
- Nye sugetransformator på Vestfoldbanen
- Utvikling av systemet ERESS for avregning av energiforbruk av tog. Her er 50 prosent av jobben utført.

Andre strakstiltak

Linjetiltak – strakstiltakene fra 17. desember

Det inngikk flere linjetiltak i strakstiltakene. Alle disse er til gjennomføring.

- ▶ Bolstadøyri kryssingsspor – planlegging pågår. Byggestart sommeren 2017 med ferdigstillelse i 2018
- ▶ Roa spor 5 – bygging pågår, ferdigstillelse i november i år
- ▶ Kvam kryssingsspor – detaljplanlegging pågår. Byggestart sommeren 2017 med ferdigstillelse i 2018
- ▶ Ler kryssingsspor – detaljplan ferdig sommeren 2017 med byggestart høsten 2017 og ferdigstillelse i 2018
- ▶ Kornsjø spor 2 og 3 – oppstart i september, ferdigstillelse i oktober
- ▶ Skarnes planovergang – bygges denne måneden, ferdigstillelse i oktober
- ▶ Vestmo utkjørssignal – planlegging pågår

Beredskapsterminaler og beredskapslok

Arbeidet med beredskapsterminalene pågår for fullt.

- ▶ Kvam – i gang, ferdigstilles i oktober
- ▶ Støren – under oppstart, ferdigstillelse i november
- ▶ Steinkjer – under oppstart, ferdigstillelse i november
- ▶ Palmafoss – i gang, ferdigstillelse i november
- ▶ Nesbyen – i gang, ferdigstillelse i november

Det er anskaffet fire beredskapslok. Prosesser pågår for å sette disse inn i tjeneste.

Andre relevante tiltak under planlegging eller gjennomføring utenfor NTP

Det pågår noen andre tiltak utenfor NTP som har relevans for gods.

- ▶ Oterågå kryssingsspor på Nordlandsbanen – planlagt tatt i bruk desember 2017
- ▶ Utvidelse av depotareal Fauske – oppstart og ferdigstillelse i 2017
- ▶ Mosjøen – signal- og sporjusteringer
- ▶ Mo i Rana – oppgradering lastegater eksisterende terminal og andre mindre tiltak, gjennomføres 2017
- ▶ Narvikterminalen – kontrahering av rådgiver for prosjektering pågår
- ▶ Hjelpelok Tistedalsbakken – det startes nå opp et arbeid for å vurdere aktuelle løsninger for hjelpelok i Tistedalsbakken

Kompensasjonsordning

Som en del av strakstiltakene for gods lansert 17. desember i 2015 ble det etablert en kompensasjonsordning som skal komme til anvendelse når forhold med infrastrukturen forårsaker at godstogene ikke kan kjøre. Ordningen ble startet opp 1. mars i år og er iverksatt under forutsetning om godkjenning fra ESA. Ordningen gir kr 50 000,- i kompensasjon for hver innstilte godstog og kr 1 000,- pr. TEU/vogn.

Prosessen med å få ordningen godkjent hos ESA pågår og det forventes en endelig avklaring i høst.

Loggføring av hendelser som gir krav på kompensasjon har pågått siden 01. mars slik at en utbetaling vil kunne finne sted så snart ordningen er godkjent.

Sidesporsordning

Det er stor interesse for denne ordningen og dette vil forsterke seg i årene som kommer. Det er gitt tilsagn til Iveland kommune for sidesporsmidler til Vatnestraumen (Voss Water). Videre foreligger det en søknad fra Larvik havn.

Godsstrategi og Nasjonal transportplan

Det pågår stor aktivitet med å kvalifisere og detaljere godstiltakene inn mot Nasjonal transportplan 2018-2029 (NTP).

Vi jobber etter den nye godsstrategien som ble presentert for næringslivet i vinter. Godsstrategien med anbefalte tiltak til NTP presenteres midten av oktober.

I det pågående arbeidet med godstiltakene ser vi at det eksisterer et stort potensial for gods på bane. Dette både gjennom enkle kortsiktede tiltak og gjennom større omlegginger av infrastrukturen. Det ligger et klart potensial i å styrke den eksisterende virksomheten innen kombi, tømmer, malm, kalk, etc. Vi ser imidlertid også et stort potensial i nye godsstrømmer. Her er det spesielt «industrigods» som fremstår med et klart potensial. Flere og bedre koblinger til havner, industriområder og logistikkentra vil være en sentral del av dette.

Godstiltak

Det er nå mest fokus på å detaljere tiltakene for første NTP-periode fra 2018-2021 og beregne samfunnsøkonomisk nytte av disse. Her vil følgende tiltak inngå:

- ▶ Alnabru – påbegynne første byggetrinn for å sikre stabilitet, effektivitet og kapasitet
- ▶ Terminalen i Bergen – oppgradere terminalen for økt effektivitet og kapasitet
- ▶ Multifunksjonell terminal Oslo N – Hauer seter – ny kombi-, vognlast- og tømmerterminal
- ▶ Godskonsept Vestfold-Telemark – Realisere regionalløsning for gods på bane
- ▶ Terminalløsning Drammen – realisere en ny terminalløsning i Drammen
- ▶ Terminaltiltak Nordlandsbanen – tiltak for å øke markedstilbud for industrigods og fisk
- ▶ Terminaler for Skognæringen – nye og relokaliserte tømmerterminaler
- ▶ Kryssingsspor – en pakke linjetiltak for å realisere flere lange tog

Utredninger

Utredningen om Alnabru pågår og er som kjent forsinket. Sluttrapporten er nå forventet å foreligge i desember. Denne må tas inn i NTP-arbeidet. I etatenes forslag til NTP ligger et første byggetrinn på Alnabru inne med 4,5 mrd. kr og oppstart mot slutten av første periode. I og med at utredningen er forsinket og konklusjonene ikke klare, er det for tiden knyttet usikkerhet både til nødvendig omfang og tid på et første byggetrinn.

Det pågår en konseptvalgutredning (KVU) for terminalstruktur i Oslofjorden. Siden Alnabru utgjør en særdeles viktig del av denne strukturen, er KVU-en satt delvis på vent inntil utredningen om Alnabru foreligger. Det er forventet at KVU-en vil foreligge i første kvartal neste år.

Opplag 200 eks.

www.jernbaneverket.no